

NOTE INUTILE

Anul lui Sarko și „creștinarea” lui Che Guevara

BOGDAN CĂLINESCU

Sarkozy: după municipale și după un an

Să revenim la alegerile municipale din martie în Franța. Doar patru puncte separă victoria Partidului Socialist de UMP (Union pour la Majorité Présidentielle), partidul de dreapta. O lună după aceste alegeri, putem trage mai multe învățăminte. Se confirmă eșecul tentativei lui François Bayrou de a crea un partid de centru puternic. Mișcarea sa intitulată MoDem obține scoruri catastrofale (în special la Paris). Reușește doar în periferia roșie pariziană, la Aubervilliers și Saint-Denis, unde Partidul comunist francez continuă să piardă. De asemenea, se confirmă moartea (provizorie?) Frontului Național, partidul de extremă dreapta. Interesant cum cei care dau lecții de morală și se vor în fruntea „luptei împotriva rasismului și antisemitismului” nu recunosc nici măcar acest succes: Sarkozy a „ucis” Frontul național. „Analistii” și „specialiștii” politici, ziaristi de la „Marianne”, „Le Monde” sau de la „Nouvel Observateur”, foarte prompti când e vorba să tragă în Le Pen și partidul său, se fac că nu văd sau îl acuză pe Sarkozy că ar fi preluat temele partidului de extremă dreapta. Dar cum ar fi putut să facă altfel decât recunoscând că există probleme cu imigrația sau că delincvența e prea importantă mai ales în cartierele de la marginea orașelor?

În privința reformelor, Sarkozy obține rezultate inegale. Legea TEPA (Travail, Emploi, Pouvoir d'achat) din august 2007 e bună în sensul că acordă reduceri de impozit celor care

cumpără apartamente, obțin moșteniri sau investesc în întreprinderi. Însă nu e suficient. Impozitele, taxele sînt enorme în Franța, Statul înghițe jumătate (51%) din bogățiile create de sectorul privat. Reducerea numărului de funcționari (unul din trei care pleacă la pensie nu e înlocuit) este absolut necesară însă ar fi fost bine să fie și mai mare într-o țară în care 25% din populația activă lucrează pentru Stat. Și de ce nu a îndrăznit să suprima statutul de funcționar, o anomalie în lumea „globalizată” de astăzi.

Un pas înainte s-a făcut cu autonomia universităților, dar nu a existat suficient curaj pentru a introduce examene în anul întâi (deși problema a fost discutată) sau pentru a crea condițiile unei concurențe între universități cu adevărați manageri în fruntea lor. S-a suprimat „harta școlară”, o anomalie socialistă ce obliga familiile să-și înscrie copiii la școala din cartier – chiar dacă e catastrofală – și nu în altă parte. Se încearcă – cu greu – demarxizarea Educației naționale, colonie de sînga, poluată de sindicate cu o ideologie comunistă.

A fost începută o reformă a pensiilor. Mai întâi a „regimurilor speciale”, adică a celor care lucrează în întreprinderile publice (câi ferate, poștă, electricitate și gaz, metrou). Dacă nu am făcut-o deja, trebuie să precizez cititorului român că în Franța funcționarii (sau bugetarii) sînt mult mai avatajați (în medie) decât cei din sectorul privat: lucrează mai puțin, au mai multe săptămîni de vacanță, sînt mai bine plătiți, sînt la pensie mai devreme cu o sumă mult mai mare decât cei de la privat. Reforma era vitală, însă, din păcate, în schimbul cîtorva sacrificii (cei din întreprinderile publice vor ieși la pensie după 40 de ani de activitate și nu după 37,5 ani), s-au acordat mai multe „compensații”: mărirea de salariu, prime suplimentare, posibilitatea de a cumpăra foarte avantajos ani de lucru etc... Un adevărat „gâchis” ce-l va costa pe contribuabilul francez miliarde de euro suplimentare.

În legătură cu politica externă, tot în aceste pagini am laudat voința lui Sarkozy de a se apropia de Statele Unite și de a întrerupe tradiția antiamericană franceză sterilă. Însă nu-l pot aplauda atunci cînd trimite o delegație în China alcătuită de fostul Prim-Ministru Jean-Pierre Raffarin și de președintele Senatului, Christian Poncelet, pentru a se prosterna în fața dictatorilor chinezi după ce în China tocmai au fost manifestații anti-franceze și s-a dat foc steagului francez. Teribila perse-

verență a puterilor occidentale de a se prostitua cu dictatorii de pe glob...

Nu pot decât să aplaud („une fois n'est pas coutume”) inițiativa primarului Parisului de a face cetățean de onoare al orașului pe Dalai-Lama și pe dizidentul chinez Hu Jia.

Bilanțul după un an? „Se poate și mai mult”, cum se spunea pe vremea cincinalelor. Și Sarkozy tot un cincinal e la putere.

Partidul socialist nu mai e revoluționar

Revoluție în aprilie în rîndurile Partidului Socialist Francez! Noua „declarație de principii” e clară: se renunță la formula „Partidul Socialist e un partid reformator în slujba principiilor revoluționare” și se introduce noua formulă, „Partidul Socialist e un partid reformator”. Nu se renunță la critica sistemului capitalist însă se recunoaște economia de piață: „o economie socială și ecologic reglementată de puterea publică”. Ouf, am crezut că se renunță la orice control. Celelalte principii sînt legate de „dezvoltarea durabilă” și ecologie, alte clișee marxizante și sterile. Încă un efort, tovarăși!

Isus în Che Guevara

Vă mai amintiți de reclamele cu Marx ținînd un trabuc în gură sau Mao cu pălărie? Ei bine, zilele acestea, cu ocazia sărbătorilor de Paști, a părut una nouă ce-l reprezintă pe Isus în postura de Che Guevara, adică cu o șapcă neagră avînd în frunte o stelută roșie. Am fost de fiecare dată șocat de aceste reclame ce reprezintă criminali – e adevărat, de sînga – ca fiind indivizi simpatici ce s-au convertit la capitalism (unele l-au reprezentat și pe Stalin). Vă dați seama ce scandal ar provoca niște reclame cu Hitler utilizînd un anumit săpun sau cu Mussolini laudînd meritele unei agenții de turism? Crimele de sînga nu sînt la fel de grave precum crimele de dreapta.

Tot despre sărbători. Din întîmplare, ziua de 1 Mai a coincis în Franța cu „Înălțarea”. În afara cîtorva ziare, aproape că nu s-a pomenit de sărbătoarea religioasă, mass-media preferînd să vorbească doar de manifestațiile de 1 Mai și de sindicatele de sînga ce ne „pregătesc o lună de foc”.

CAPRICORN

Categoriile, altfel

OVIDIU PECICAN

Cum se nasc categoriile filosofice? Adeșori, prin derivare, de preferință dintr-o limbă socotită prestigioasă. Greaca și latina au părut multă vreme să fie răsfățatele domeniului. De cîtvă timp încoace, nici germana nu stă chiar rău, iar anglo-saxona, care domină totul, de la comerț la fotbal, a intrat și ea, de la o vreme, în arealul lingvistic din care se selectează noțiunile filosofiei. Franceza, adusă în centrul atenției nu, cum s-ar fi putut crede, de epopeile lui Ludovic al XIV-lea și Napoleon I, ci de Descartes și de enciclopediști, a dat și ea o serie de cuvinte vocabularului iubirii de înțelepciune.

La români, marile tentative au fost mereu, într-o primă etapă, cele menite să acomodeze limba – plină, altminteri, de culoare și seve,

de imagini și sugestii sonore – cu abstracțiunea. Cantemir și urmașii lui de pînă astăzi au trudit din greu pentru a găsi echivalente adecvate, sfîrșind însă aproape mereu în fundături cu efecte umoristice sau în făcături dificil de omologat.

Întrucîtva diferit a fost însă drumul filosofic al lui Lucian Blaga, Mircea Vulcănescu și Constantin Noica. Toți trei au luat drept reper, măcar pentru unele dintre conceptele pe care le-au plămuit, solul autohton, convinși că acesta le-ar putea da cele mai potrivite sugestii. Era o convingere care îi datora mult lui Giambattista Vico, lui Herder și urmașilor acestora, care nutreau convingerea că limba vorbită și tradițiile populare conțin toate formele viabile de gîndire, fiind suficient să le redescoperi și valorizezi. Iată în ce fel, *Volksgeist*-ul – spiritul poporului – teoretizat de pastorul german și aproximat puțin înainte de filosoful napolitan a condus nu numai la nașterea unei noi discipline, folclorul, nici doar la înflorirea unui anumit tip de literatură – cea cultă influențată de basmele, snoavele și poeziile claselor de jos, indiferent că s-a manifestat în strai romantic, suprarealist sau expresionist –, ci și la un nou exercițiu filosofic, consumat în ordinea creației de noi cuvinte.

Desigur, una este să propui și alta să izbuțești să și acreditezi o nouă vocabulă, mai ales

în lumea sclivisită, un pic snoabă, frecventată de maestrul gîndului abstract, cu pretenții de universalitate. Faimoasa, de-acum, noțiune de „dor”, care se pretează excelent unui tratament muzical lăutăresc, rămîne, în pofida eforturilor mereu reluate de a o alătura mai ușor de impulsurile *spleen* (plictisul brit!) ori *saudade* (dorul lusitan), lui *Seiendes* (ființarea tedesă a lui Heidegger), la fel de suspectă ca și vulcănesciana „ispită”, greu de scos de sub imperiul senzualității cotidiene.

Nu este mai puțin adevărat însă că, paralel cu laicii români dornici să se ilustreze în cultura națională prin aclimatizarea unor termeni de origine modestă printre celebritățile gîndirii universale, alți români, în sutană, transpirau la îmbogățirea vocabularului ecleziastic, inspirîndu-se copios, pînă la sațiu, din tradiția teologică în limbile greacă și slavonă. Așa s-au născut și la noi termeni opințiți, încălțați cu bocanci de cinci ocale, precum „diortosit”, „haric” și cîți alții... Spre deosebire de oamenii de litere și filosofii care se străduie să aducă la zi limba noastră, oferindu-i deschideri contemporane către înălțimile gîndului major, mulți dintre știuții și neștiuții șlefuitori de vorbe din sfera teologiei au pariat mai degrabă pe fidelitatea mecanică față de model, pe afișarea – chiar ostentativă – a adeziunii la tradiție, pe vechi-

me în locul modernității, pariind pe arhaism și ornamentică în detrimentul plasticității și apropierei de limba vorbită. Este, la drept vorbind, diferența dintre, să zicem, doi contemporani iuți la minte și bine antrenați intelectual, din a doua jumătate a sec. al XVII-lea valah, modernizantul stolnic Constantin Cantacuzino, cu studii la Padova și tentative de salt de la cronică la istoriografia savantă, și Udriște Năsturel, cumnat de voievod, mare traducător în... slavonă, partizanul unei reveniri la slavonismul cultural într-o Țară Românească ce se confrunta nu numai cu presiunea crescîndă a turcocrăției, nici doar cu un levantinism politic și cultural ce urma să facă din greacă o modă obligatorie, ci și cu pragmatismul administrației și al Bisericii care recurgea, de-acum, cu încredere la limba vulgară, ridicînd în rang româna lăsată pînă de curînd pe seama exclusivă a plebei.

Cu neaoșisme de tipul lui „întru”, „dor” sau „ispită”, ca și cu turcismul „hagealic” al lui Vasile Lovinescu în loc de la fel de puțin fericitul grecism „perieghetză” (mai potrivit, totuși, întrucît circula și pe la alte popoare), sindromul intraductibilității culturii române nu se poate decât accentua. Dintr-un asemenea cocteil oriento-occidental, nici filosofia noastră, oricît de animată de mari elanuri și combustii interne, nu prea are cum ieși întărită.